

2.2.8. Lapuan hiippakunta

Johdanto

Kirkkolain 17 b luvun 1 §:n mukaan hiippakuntavaltuuston tehtävänä on hyväksyä vuosittain hiippakunnan toiminta- ja taloussuunnitelma sekä talousarvio. Kirkkohallituksen täysistunto on kokouksessaan 21.3.2023 päättänyt Kirkon keskusrahastomaksulla rahoitetun toiminnan vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaperiaatteista.

Lapuan hiippakunnan toiminta-ajatus, tehtävät ja vastuualueet

Tuomiokapituli hoitaa hiippakunnallista toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se tukee ja valvoo seurakuntien toimintaa ja hallintoa. Tuomiokapituli hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoo heidän ja seurakunnan muiden työntekijöiden tehtävien hoitoa. Se valmistelee ja panee täytäntöön hiippakuntavaltuuston päätökset. Lisäksi tuomiokapituli vahvistaa seurakuntien toimintaedellytyksiä alueellaan. Tuomiokapitulin toimintaa ohjaavat perinteiset kristilliset hyveet: usko, toivo ja rakkaus (1. Kor. 13:13).

Lapuan hiippakunnan vuoteen 2026 suuntaava strategia hyväksyttiin hiippakuntavaltuustossa helmikuussa 2021. Strategia linjaa tuomiokapitulin ja sen henkilöstön päätöksentekoa, toiminnan suunnittelua ja arkista työtä. Strategiassa viestitään seurakunnille ja yhteistyökumppaneille hiippakunnan lähivuosien keskeisistä painopisteistä. Samalla kutsutaan seurakuntia kulkemaan yhteiseen suuntaan.

Hiippakunnan strategisissa tavoitteissa liitytään kirkon yhteiseen Ovet auki -strategiaan. Kaikessa hiippakunnan työssä toimitaan, keskustellaan ja viestitään rohkeasti kristillisen sanoman pohjalta. Tuomiokapitulin työ rakentuu luottamuksen, yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen varaan.

Tuomiokapituli kannustaa seurakuntia strategiseen ajatteluun ja tukee muutosjohtamista. Hiippakunnan omaa toimintaa suunnitellessa ja seurakuntia konsultoitaessa etsitään erilaisia näkökulmia ja suhtaudutaan avoimesti uusiin ideoihin ja kokeiluihin. Tulevaisuutta pohdittaessa tuodaan selkeästi esiin muutospaineet, mutta samanaikaisesti vähennetään tietoisesti huoli- ja pelkopuhetta. Kaiken toiminnan eettisyyteen ja ekologisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Katsaus suunnitelmakauteen 2024–2026: toimintaympäristön muutokset, keskeiset riskit ja mahdollisuudet

Hiippakunnan alueella väestö vähenee ja vanhenee. Lisäksi on havaittavissa kaupungistumis- ja keskittymiskehitystä. Lähivuosina alueellinen eriytyminen ja erilaistuminen kiihtyy. Maahanmuuton ja vieraskielisen väestön lisääntyminen näkyy entistä useammilla paikkakunnilla. Ihmisten elinympäristöjä leimaavat yhä vahvemmin useat merkitykselliset paikat sekä liikkuminen niiden välillä. Tämä voi merkittäväällä tavalla vaikuttaa maaseudun elinvoimaan ja yhteisöihin, myös seurakuntiin.

Lapuan hiippakunta ulottuu kolmen maakunnan alueelle: Pohjanmaalle, Etelä-Pohjanmaalle ja Keski-Suomeen. Vuonna 2023 Lapuan hiippakunnassa on 36 seurakuntaa. Vuonna 2021 seurakuntia oli vielä 44. Alkuvuoden 2024 aikana valmistuu rakennemuutosselvitys, jossa on mukana seitsemän seurakuntaa eteläisestä Keski-Suomesta. Myös muita rakennemuutosselvityksiä tullaan todennäköisesti käsittelemään vuoden 2024 aikana. Tuomiokapitulin henkilöstö ja hiippakunnan organisaatiokonsulttien verkosto tukevat seurakuntien muutosprosesseja sekä hallinnon järjestämisen, työyhteisömuutosten että hyvän johtajuuden näkökulmista. Seurakuntaliitostilanteet tarjoavat monia mahdollisuuksia, mutta sisältävät myös riskejä uuden organisaation käynnistämiseen ja toimintakulttuurin kehittämiseen liittyen.

Rekrytoinnin haasteet ovat lisääntyneet voimakkaasti viime vuosina. Yleiskuva työvoiman saatavuudesta hiippakunnan seurakuntiin on heikko. Työvoiman saatavuus on vaikeaa tai korkeintaan tyydyttävää lähes kaikissa ammattiryhmissä. Ongelmallinen rekrytointitilanne koskettaa kaikkia seurakuntakokoluokkia, mutta erityisesti pieniä ja keskisuuria seurakuntia. Tuomiokapitulin toimesta rekrytointitilanteen kehitykseen on viime vuosien aikana pyritty vaikuttamaan muun muassa koulutuksella ja viestinnällä. Tärkeää on toivon vaaliminen: seurakunnat tarvitsevat tulevaisuudessakin työntekijöitä. Eri-ikäisten seurakuntalaisten kasvua kohti seurakunnan työtä tulisi tukea. Työelämään tutustumisjaksoihin ja seurakuntaharjoitteluihin olisi syytä panostaa. Seurakunnissa tulisi myös kiinnittää huomiota työntekijöiden palkkaukseen ja muihin työsuhteisiin liittyviin etuihin.

Henkilöstömäärä ja sen kehitys

Vuonna 2024 Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulissa työskentelee 11 henkilöä: piispa, hiippakuntadekaani, lakimiesasessori, hiippakuntapastori, kolme asiantuntijaa, piispan sihteerit, toimistosihteerit ja Lapuan piirin kuurojenpappi. Tuomiokapitulin työyhteisöön kuuluu myös kuntoutussihteerit, jonka palkan maksusta huolehtii Kirkon elä-

kerahasto. Viimeisten vuosien aikana toteutunut henkilöresurssien väheneminen edellyttää edelleen tuomiokapitulin tehtävien määrätietoista priorisointia, toimintakulttuurin ja työnteon tapojen uudistamista, digitalisaation hyödyntämistä sekä yhteistyöverkostojen vahvistamista.

Vuoden 2024 toiminta, tavoitteet ja mittarit

Hiippakunnan keskeisiä toiminnallisia painopisteitä vuonna 2024 ovat:

1. Ajankohtaisiin haasteisiin vastaaminen
  - Suomessa elää köyhyydessä arvioilta noin 130 000 lasta. Pohdimme yhdessä seurakuntien työntekijöiden ja vapaaehtoisten kanssa, miten lapsiperheköyhyyden seurauksia voitaisiin lieventää ja lasten hyvinvointia vahvistaa. Nostamme teeman esiin uutiskirje Lehtisessä, webinaareissa, starttipäivässä, henkilöstökoulutuksissa, eri verkostoissa ja julkisessa keskustelussa.
  - Vuonna 2023 kokeilimme, miten podcast toimii hiippakunnallisen viestinnän välineenä. Jatkamme kokeilua panostaen sisällölliseen ideointiin, tuotannon kehittämiseen ja eri kohderyhmien tavoittamiseen.
  - Piispaikirje rukouksesta julkaistaan vuoden 2023 lopulla. Käytämme julkaisua koulutuksissamme ja tilaisuuksissamme rohkaisten ihmisiä liittymään rukoukseen omien ja yhteisten asioiden sekä koko maailman puolesta.
2. Missionaarisuuden ja kansainvälisten yhteyksien vahvistaminen
  - Ystävyyseurakuntatoiminnan tarkoituksena on edistää seurakuntien ja niiden jäsenten keskinäistä yhteyttä sekä kasvamista yhteisessä kristillisessä uskossa ja palveluvastuussa. Kannustamme hiippakunnan seurakuntia aktivoitumaan ystävyyseurakuntatoiminnassa koronavuosien jälkeen.
  - Vahvistamme hiippakunnallista kumppanuutta Keski-Saksan evankelisen kirkon kanssa, osallistumme yhteispohjoismaiseen Mittnordenmöte-kokoukseen Trondheimissa ja ylläpidämme yhteyksiä Jimma-Bethelin synodiin Etiopiassa.
  - Järjestämme hiippakunnallisen lähetysjuhlan elokuussa 2024 Järvenpäässä pidettävien lähetyskumppanuusneuvottelujen jatkotapahtumana.
  - Korostamme koulutuksissa ja viestinnässä globaalikasvatuksen näkökulmaa. Pidämme esillä ihmisoikeuksia, rauhankasvatusta ja monikulttuurisuutta.
3. Ympäristövastuun ja kohtuullisen elämäntavan korostaminen
  - Kirkon ympäristödiplomi konkretisoi ympäristövastuun toteuttamista seurakunnan työssä ja toiminnassa. Suosituksena on, että jokaisella seurakunnalla olisi ympäristödiplomi vuonna 2025. Tuemme seurakuntia ympäristödiplomin hankkimisessa ja hankimme ympäristödiplomin myös tuomiokapitulille.
  - Korostamme kohtuullisen elämän tavan merkitystä sekä ihmisen tehtävää viljellä ja varjella. Toteutamme osaltamme syksyllä 2023 julkaistavia kirkon maaseutulinjauksia.
4. Hyvän hallintokulttuurin ja osallisuuden edistäminen
  - Suunnitteluvuonna hiippakunnan strategiakausi on puolivälissä. Arvioimme strategian ajantasaisuutta ja toteutusvaiheen etenemistä.

- Toteutamme piispantarkastukset Saarijärven, Keuruun, Ähtärin ja Seinäjoen seurakunnissa.
- Hiippakunta- ja kirkolliskokousvaaleissa valitaan edustajat toimikaudelle 2024–2028. Järjestämme vaalit laadukkaasti ja hyödynnämme niiden tuomaa julkista keskustelua.
- Uusi kirkkojärjestys edellyttää paikallisen tai alueellisen nuorten vaikuttajaryhmän perustamisesta. Tuemme ryhmien toiminnan käynnistämistä ja kutsumme vaikuttajaryhmien edustajat hiippakunnalliseen verkostoitumistapahtumaan.

Painopisteet	Tavoitteet vuodelle 2024	Mittarit / arviointikriteerit
<p>1. Eriarvoisuuden kasvaminen, yksilöllistyminen, syrjäytyminen ja ihmisten turvattu muus haastavat kirkon käyttämään uusia toimintamalleja ja -tapoja. Asetumme heikoimpien puolelle ja voimistamme niiden ääntä, joilla sitä yhteiskunnassa ei ole.</p> <p>2. Uskallamme ajatella asioita erilaisista näkökulmista, olemme avoimia uusille ideoille. Toteutamme kokeiluja ja vahvistamme kokeilukulttuuria.</p> <p>3. Rakennamme yhteyttä ja yhteenkuuluvuutta pirstaleisessa ja polarisoituneessa maailmassa. Vahvistamme monikulttuurisuustaitojamme. Emme unohda olemamme osa maailmanlaajaa kirkkoa.</p> <p>4. Terävöitämme ekologista ja sosiaalista vastuullisuutta kirkon toiminnassa.</p> <p>5. Edistämme hyvää hallintoa ja päätöksentekoa sekä lasten ja nuorten osallisuutta.</p>	<p>1. Ajankohtaisiin haasteisiin vastaaminen.</p>	<p>Lapsiperheköyhyyttä ja rukousta esiin nostavien uutiskirjeiden, muiden kirjoitusten, koulutusten ja verkostotapaamisten määrä</p> <p>Podcastin kuuntelijaluvut ja julkaisukerrat</p>
	<p>2. Missionaarisuuden ja kansainvälisten yhteyksien vahvistaminen.</p>	<p>Kerätty palaute, toteutuneet matkat ja tilaisuudet, ystävyysseurakuntien määrä ja sopimusten ajantasaisuus.</p>
	<p>3. Ympäristövastuun ja kohtuullisen elämäntavan korostaminen.</p>	<p>Hiippakunnan seurakunnille myönnettyjen ympäristödiplomien määrä, tuomiokapitulin ympäristödiplomiprosessin vaihe.</p>
	<p>4. Hyvän hallintokulttuurin ja osallisuuden edistäminen.</p>	<p>Vaalijärjestelyjen sujuvuus, piispantarkastuksista saatu palaute, toteutuneet koulutukset ja tilaisuudet.</p>

Vaikuttavuuden arviointi

1. Hyvinvointi yhteiskunnassa lisääntyy, kun seurakunnat käynnistävät toimia, jotka auttavat köyhyydessä eläviä perheitä. Ihmiset tulevat tietoisiksi lapsiperheköyhyydestä ja sen vaikutuksista – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana.

Podcastien kuuntelijat saavat tietoa kirkon ajankohtaisista kysymyksistä, sitoutuvat yhteisöön ja heidän hiippakuntaidentiteettinsä vahvistuu – välittömiä vaikutuksia voidaan mitata

esimerkiksi kuuntelijakyselyillä, mutta suurin osa on pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana.

2. Ihmiset mieltävät kuuluvansa paitsi paikalliseen seurakuntayhteisöön myös maailmanlaajaa kristilliseen kirkkoon. Näky yhteisestä lähetystehtävästä vahvistuu – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita kuitenkin voidaan seurata esimerkiksi valtakunnallisilla kyselyillä.
3. Ympäristövastuu syvenee luontevana osana seurakuntien toimintaa ja päätöksentekoa. Kohtuullisuus näkyy ihmisten elämänvalinnoissa – pitkäntähtäimen vaikutuksia, joita ei voida mitata tarkastelujakson aikana.
4. Seurakunnat ja yksittäiset viranhaltijat hallitsevat uuden kirkollisen lainsäädännön ja noudattavat entistä paremmin hyvän hallinnon periaatteita kuten ihmisten tasapuolista ja oikeudenmukaista kohtelua, avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja selkeää viestintää. Hyvä hallintokulttuuri vaikuttaa myös inhimillisyytenä ja tilannekohtaisena harkintana – toimintakulttuurin muutoksia, joita ei voida syvimmiltään mitata tarkastelujakson aikana, mutta pintapuolisesti esimerkiksi asiakastytyväisyyskyselyillä.

Osaamisen kehittäminen

Kykyä monikanavaiseen viestintään, rohkeutta ja innovatiivisuutta, ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitoja.

Talousarvio ja taloussuunnitelma

Tuomiokapituli on osa Kirkon keskusrahaston talouden kokonaisuutta. Käytännössä tuomiokapitulien toiminta käsittää kaksi kustannuspaikkaa, joista toiselle kohdennetaan toiminnasta aiheutuneet kustannukset ja toiselle toimitiloista aiheutuneet kustannukset.

Kehys on tarkoitettu tuomiokapitulien toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Toimitiloista aiheutuvat kustannukset korvataan toteutuneen mukaisesti.

Kehyksen lisäksi tuomiokapituli voi saada lisätulojen koulutusten järjestämisestä.

Kirkkohallitus esittää Lapuan hiippakunnan toiminnan kehyykseksi 1 238 400,00 euroa, mikä on tilikautta 2023 suurempi. Kehyksen nousu on kuitenkin merkittävästi kustannusten nousua alhaisempi.

Hiippakunnan toimintamenoista suurin osa kuluu henkilöstön, lääninrovastien ja kollegion jäsen palkkamenoihin, noin miljoona euroa.

Tuomiokapituli on vähentänyt yhden henkilötyövuoden, mutta tästä saadut säästöt kuluvat käytännössä vuoden 2023 ja 2024 päätettyihin palkkojen yleiskorotuksiin. Lisäksi inflaatio on nostanut mm. koulutusten ja tilaisuuksien järjestämisestä aiheutuvia

kustannuksia enemmän, kuin voidaan viedä esim. seurakunnilta laskutettaviin hintoihin.

Taloussuunnitelmaa vuosille 2025 ja 2026 arvioitaessa on varauduttu inflaation voimakkaaseen jatkumiseen ja palkkojen suurehkoihin korotuksiin.

Mikäli Lapuan hiippakunnan rahoituksen kehitys jää edelleen jälkeen yleisestä palkka- ja kustannuskehityksestä, tulee se vaikuttamaan merkittävästi tuomiokapitulien toimintakykyyn erityisesti seurakuntien toimintaa ja henkilöstöä tukevassa toiminnassa.

Tuomiokapitulien lakisääteisten tehtävien osalta on syytä huomioida, että eduskunnan apulaisoikeusasiamies on tarkastanut Espoon ja Helsingin hiippakunnan, sekä Turun arkkhiippakunnan valvontatoimintaa. Saadun palautteen perusteella tuomiokapitulien tulee huomioida, että sillä on riittävästi resursseja ja osaamista suorittaa seurakuntien hallinnon ja talouden valvontaa.

Talousarvio 2024

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TTS 2025	TTS 2026
Toimintatuotot	119 377	75 000	70 000		
Myyntituotot			70 000		
Maksutuotot	116 074	70 000			
Kolehdit, keräykset ja lahjoitus- varat	712	5 000			
Muut toimintatuotot	203				
Sisäiset tuotot	2 388				
Toimintakulut	-1 309 608	-1 276 900	-1 308 400		
Henkilöstökulut	-1 035 423	-1 000 000	-1 000 000		
Palkat ja palkkiot	-849 271	-769 000	-803 619		
Henkilösivukulut	-249 207	-231 000	-250 000		
Henkilöstökulujen oikaisuerät	63 056		53 619		
Palvelujen ostot	-242 694	-220 000	-238 500		
Palvelun ostot - sisäiset	-1 423				
Aineet ja tarvikkeet	-18 539	-40 000	-54 900		
Annetut avustukset	-9 940				
Muut toimintakulut	-1 588	-16 900	-15 000		
TOIMINTAKATE	-1 190 230	-1 201 900	-1 238 400	-1 238 400	-1 238 400

Hiippakunnan talousarviossa olevat toimitilat

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TTS 2025	TTS 2026
Toimintatuotot	998	2 000	4 000		
Vuokratuotot	998	2 000	4 000		
Toimintakulut	-148 752	-205 000	-180 000		
Palvelujen ostot	-48 395	-75 000	-70 000		
Vuokrakulut	-93 932	-100 000	-100 000		
Aineet ja tarvikkeet	-6 424	-30 000	-10 000		
TOIMINTAKATE	-147 754	-203 000	-176 000	-176 000	-176 000

2.2.9. Helsingin hiippakunta**Johdanto**

Helsingin hiippakunta edistää alueellaan kirkon tehtävän toteutumista ja yhteisiä arvoja: usko, toivo, rakkaus. Helsingin hiippakunnassa on 29 seurakuntaa, jotka kuuluvat kuuteen rovastikuntaan. Seurakuntayhtymiä on viisi, joista Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymät kattavat jäsenmäärästä noin 90 %. Seurakunnista neljä on seurakuntayhtymien ulkopuolella.

Keskeiset tehtävät:

Tuomiokapitulin tehtävänä on tukea ja valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa, hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoa heidän ja seurakunnan ja seurakuntayhtymien muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää sekä hoitaa yhteyksiä yhteiskunnan eri tahoihin.

Tehtävää hoidetaan mm.:

- Toimittamalla piispantarkastuksia.
- Vihkimällä uusia pappeja ja diakonian viranhaltijoita sekä järjestämällä kirkon uusille työntekijöille ordinaatio- ja orientaatiokoulutuksia.
Ohjaamalla, neuvomalla ja valvomalla seurakuntia ja seurakuntayhtymiä.
- Toteuttamalla hiippakuntien vastuulla olevat koulutusprosessit.
Johtamalla ja valvomalla hiippakunnan seurakuntien ja seurakuntayhtymien varautumista.
Koordinoimalla Itäisen Uudenmaan seurakuntien kehitysprosesseja.